PRIVIND SPRE TITANIC

SILVIU GENESCU

Schiţă premiată la concursul de literatură şi artă de anticipaţie tehnico-ştiinţifică, ediţia 1988

Plutea cu faţa în sus şi cerul înstelat de deasupra capului i se părea o blasfemie. Roiurile de stele adunate în constelaţii cunoscute sclipeau cu o nepăsare îndepărtată şi batjocoritoare. Îşi întinse încet braţele, muşchii erau încă încordaţi de efort şi lui îi era teamă de o contracţie bruscă. Asta ar fi însemnat moartea. O dispariţie anonimă, precedată de strigăte disperate şi inutile fiindcă în apropiere nu era nimeni care să-i sară în ajutor.

Ar fi trebuit să se descotorosească de sacou, îşi zise el. În apa rece ca gheaţa tot nu-i ajuta la nimic. Îl simţea de parcă mai căra pe cineva în spate, un om mult mai epuizat decît el. Înota de cîteva minute bune, îndepărtîndu-se de locul catastrofei. Un zgomot vag, nelămurit, îi atrase atenţia, fără să poată să-l localizeze imediat. Venea parcă de undeva din el, plutind la suprafaţa apei ca o centură de salvare abandonată. Apoi îşi dădu seama că ceea ce se auzea erau propriii lui dinţi care-i clănţăneau de frig.

Nu, sacoul nu-i ajuta la nimic. Apa îi învelea trupul într-o încleştare lichidă care i se infiltra dureros în carne. Parcă plutea într-o mare de acid diluat, adus la o concentraţie suficient de bine calculată ca să-l roadă cu o încetineală perversă. Mîncat de viu, dizolvat pe îndelete.

În depărtare, luminile navei sclipeau, atingînd apa învolburată cu luciri frînte şi dezordonate. Privea într-acolo cu gîndul la mulţimea de nenorociţi care se zbăteau lîngă epava întunecată a navei. Se va duce la fund, îşi spuse înfiorîndu-se. Prova era aproape sub apă, iar pupa se ridica lent deasupra orizontului expunînd cîteva şiruri de hublouri de sub punte, plonjînd în adîncimea întunecoasă a oceanului. În depărtare se ghiceau licăririle înşelătoare ale icebergurilor făcînd un front comun de forţe oarbe desfăşurate în jurul agoniei. Aproape că auzea gheţurile frecîndu-se unele de altele cu un pîrîit prelung şi amenințător. Ridică braţul drept, cu pumnul strîns.

— Bestiilor! Dar strigătul înecat de apă se transformă într-un bolborosit dizgraţios de chiuvetă înfundată.

Cu ochii ţintă la hublouri, îşi dădu seama că o mare parte din echipaj rămăsese la datorie. Neclintiţi lîngă generatoarele care menţineau pompele în funcţiune, luminau punţile respingînd încă bezna. Dar nu pentru mult timp, îşi zise el cu amărăciune. În curînd apa va năvăli peste cazanele sub presiune, care vor sări în aer, adăugînd încă o notă în plus catastrofei. Imaginea i se conturase brusc în minte făcîndu-l să reculeze din calea trombei de apă şi sfărîmături, dar bineînţeles că nu se întîmplase aşa ceva. Imaginaţia îi juca din nou o festă. Şi bineînţeles, frica. Trebui să-şi recunoască frica. Ăsta era încă un duşman de învins. Nu putea să zacă aici contemplînd de la o distanţă precaută o asemenea tragedie. Luminile de sub punţi îi apăreau acuma ca o dojană. După un timp, i se părură tot atîţia ochi sclipind dispreţuitori.

Trebuia să ajungă acolo. Nu se putea să n-aibă nimeni nevoie de ajutorul lui. Îşi reluă înotul cu o încăpăţînare obosită, spre nava tot mai mult îngropată în apă. Sacoul, abandonat în urma lui, plutea ca un morman diform de alge. Doamne, îşi zise, ce fel de oameni erau cei din echipaj? Totul ar fi fost de zeci de ori mai înfiorător fără luminile acelea. Oameni prăbuşindu-se într-un infern de beznă lichidă. Se opri din nou cu auzul încordat. Începu să zîmbească. Zgomotul acela îndepărtat nu-l putea înşela. Orchestra. Aduseseră orchestra de la restaurantul de clasa I să cînte pe puntea înclinată şi alunecoasă, plină de sfărîmături de care te împiedicai la tot pasul. Poate pentru pasagerii aflaţi încă la bord, acest lucru crea impresia că situaţia nu era atît de gravă. Nimănui nu i-ar fi ars de cîntat pe o navă pe cale să se scufunde. Dar aşa cum vedea el situaţia, din păcate nu mai era nimic de făcut, şi de acolo, de lîngă orchestră, nu-ţi dădeai seama de asta. Zîmbi din nou. Un zîmbet amar şi resemnat. Şi muzica era tot un fel de lumină, chiar dacă iradia un val de speranţe mincinoase rostite în şoaptă la urechile muribundului. Era mai bine aşa.

Ştia ce avea de făcut. Îşi învinse ezitările şi teama, lăsîndu-le să plutească în urma lui ca o dîră de murdărie. Nu mai simţea nici frig, nici

Desen de DAN COROIU

oboseală pe cînd înota spre cineva care avea nevoie de ajutorul lui. Şi ocazia i se ivi foarte curînd. Chiar mai curînd decît se aştepta, şi apariţia trupului susţinut de centura de salvare profilat vag pe cerul întunecat, îl luă prin surprindere. Luminile îndepărtate ale navei alunecau pe curbura fină a obrazului, iar părul blond, lung şi ud, cădea în şuviţe grele pe faţa şi umerii fetei.

— Nu-ţi fie teamă, zise el ajungînd lîngă ea. Apoi îşi dădu seama că ceea ce spusese suna îngrozitor de penibil în circumstanţele acelea. Era ca şi cum te-ai fi prezentat cuiva, ţeapăn şi protocolar, în mijlocul unei piscine. Fata nu-i răspunse. Plutea nemişcată şi tăcută şi părul care-i acoperea faţa o făcea să semene cu o mină marină trăgînd după ea un smoc de alge. Vru să-i degajeze faţa de şuviţele acelea, dar se opri cu mîna în aer nehotărît şi tulburat. Îi era teamă că venise prea tîrziu. Mai văzuse oameni murind pe mare. Unii se zbăteau şi blestemau. Împotrivirea lor îl făcea să se ţină la distanţă de ei. Îşi consumau ultimele clipe într-o incandescenţă care-l speria.

Fata nu-i răspunse. Îşi cobori uşor degetele încercînd o mîngîiere stîngace şi timidă. Nu mai atinsese niciodată obrazul unei fete. Apoi, cu o singură mişcare, îi dădu părul la o parte. Ochii erau deschişi, însă privirea trecea dincolo de el, imobilă, absorbită de bezna venită parcă dintr-o altă lume.

— Trebuie să ajungem înapoi la vapor, spuse el uitîndu-se spre şirul de hublouri luminate, înfipte aproape vertical în apă. De fapt, se îndoia că mai avea vreun rost să înoate pînă acolo. Înclinaţia pupei arăta că agonia se apropia de sfîrşit. Îşi imagină ciorchinii de oameni agăţaţi de copastie, urlînd şi zbătîndu-se doar ca să cadă în apa rece de la o înălţime comparabilă cu trei – patru etaje de bloc. Tocmai medita cîte minciuni trebuie să spui uneori unui om pe cale să moară, cînd văzu luminile coborînd repede în adîncul tăcut al oceanului. Apele se închiseră pentru totdeauna peste strigătele lor.

— Orchestra cîntă, se auzi el spunînd. După ce urcăm pe vapor, am să-l scutur puţin pe afurisitul de căpitan, continuă el vorbind aproape de urechea fetei. Acum era prea tîrziu ca să dea înapoi. Îşi închise ochii. Este pentru ultima oară cînd fac asta, îşi spuse. Va trebui să debitez o grămadă de minciuni, rostite pe un ton calm şi încurajator. Am să-l beştelesc de-o să-i cadă tresele, reluă el. „White Star Lines”, pufni el dispreţuitor. O să-i amintesc să nu mai urc niciodată pe vapoarele lor. Nici tu, auzi? Zîmbetul fetei, abia schiţat, avea în el contemplarea calmă a unei alte călătorii care o

va scoate din liniştea ca o complicitate coborîtă peste locul devenit o anonimă groapă comună. Chiar dacă fata nu mai avea mult de trăit, cel puţin nu fusese singură în ultimele momente. Totul trebuie să fie de o sută de ori mai dureros cînd n-ai pe nimeni lîngă tine.

O privi în tăcere. Într-un sfert de oră o să fie un cadavru înhămat într-o centură de salvare, plutind la voia întîmplării pe oceanul pustiu. Iar zîmbetul îi arăta că, de fapt, călătoria, ultima călătorie fără întoarcere, începuse deja. Fata nu mai era în toate minţile. N-ar mai fi fost în stare să-i recepteze şuvoiul de baliverne încurajatoare.

— Numai din milă şi bunăvoinţă? se trezi el că mormăie sarcastic privind zîmbetul încremenit ai fetei. Se bălăcea lîngă ea în apele reci ale Atlanticului fără să fie sigur că ştia exact ce-l adusese aici. Prin minte i se perindau şi alte imagini asemănătoare. Întotdeauna se întîmpla noaptea, iar el apărea de nicăieri plutind în preajma lor ca un fel de Olandez Zburător consolator, promiţînd la nesfîrşit o salvare himerică. Sau, avînd în vedere cum debutau călătoriile astea spre agonii pe mare, poate că totul nu se petrecea decît în mintea lui incendiată de imaginaţie. Desigur, îşi spuse el, la început totul se petrecea doar în mintea lui, dar unele lucruri păreau prea autentice ca să fie doar un joc de halucinaţii macabre. De exemplu, suferinţa de dinaintea morţii. Privirea lui cobori peste expresia de visare îngheţată a fetei. Zîmbetul ei se menţinea în cel mai clasic stil „rigor mortis”. De data asta am să iau o dovadă, îşi spuse el, întinzînd mîna spre bluza fetei. Îmbibată de apă, semăna la atingere cu blana unui animal înecat. Smulse unul din cei doi nasturi mari care închideau bluza deasupra centurii de salvare.

Sau poate că o intuiţie de pasăre de pradă îl aducea lîngă nenorociţi ăştia, plutind în cercuri tot mai mici după ce-şi alesese prada. Ca pescăruşii în timp de război, care atacă oameni şi încep totdeauna cu ochii. Şi el, înainte de a se îndepărta, le închidea ochii. Simţea în palmă marginea rotunjită a nasturelui. Îi părea rău că făcuse asta. N-ar mai fi trebuit să ceară nici o dovadă de la o noapte ca asta. Filmele lui, ele însele, erau tot atîtea dovezi. Comentînd „Convoaie masacrate”, un critic afirmase că regizorul filmase fără să ceară avizul nici unui consilier tehnic, iar atmosfera de cine verité din film se datora desigur unei intuiţii extraordinare şi că acest aspect de documentar se perpetua în mai toate filmele lui.

Zîmbi cu ochii aţintiţi spre constelaţiile cunoscute. Da, erau toate acolo, cam ce se putea vedea într-o noapte de aprilie deasupra Atlanticului de Nord. Îşi coborî mîna pe chipul fetei închizîndu-i ochii.

— Vezi, am făcut bucata, vorbim, privim, şi gata... cită el din Faust.

— Ceea ce mă deranjează Manuel, zise ea deschizîndu-şi ochii, este că mă tratezi deja ca pe un cadavru. Apoi izbucni în rîs. Arăţi de parcă ai fi văzut o stafie.

Manuel simţea aceeaşi oroare ca în visele cînd se prăbuşea fără să se poată agăţa de ceva. Căderi prelungite, la capătul cărora îl aştepta trezirea bruscă şi buimacă, revenirea la liman se făcea cu mişcări lente, de reptilă sătulă, timp în care privirea i se acomoda cu întunericul greu din dormitor scoţînd la iveală conturul liniştitor al obiectelor cunoscute, îndepărtînd încet, pe îndelete, agresivitatea visului.

Fata mişcă de cîteva ori din mîini şi apa clipoci uşor, ca atunci cînd arunci o monedă în fîntîna dorinţelor. Oceanul era incredibil de liniştit, lăsîndu-i să plutească leneş ca un animal ghiftuit.

— Te-am văzut cînd ai coborît în bazin, zise fata contemplîndu-i spaima cu un surîs ironic. Auzisem de nopţile tale de dinainte de filmare. Dar ceea ce se petrece de fapt e ceva de groază. Nimeni nu şi-ar fi închipuit că simulezi toate naufragiile astea şi le trăieşti cu atîta intensitate. Un hobby, nu? întrebă ea. Apoi rîse din nou, înveselită brusc. Doamne, ce cabotin eşti, Manuel! Minciunile tale consolatoare erau spuse atît de convingător, cu tristeţea ta de înger falit.

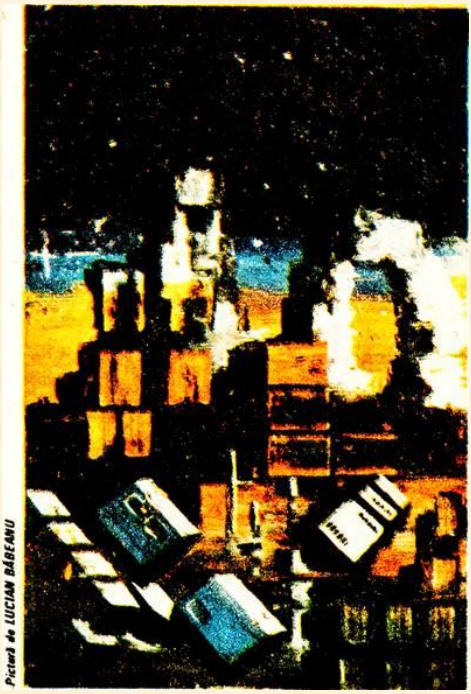
Pictură de LUCIAN BĂDEANU

Manuel, amuţit, o văzu rîzînd din nou. Trebuie s-o opresc, se gîndi el cu un soi de spaimă febrilă. Simţea cum pierde spaţiul de sub control, totul dobîndea dimensiuni şi semnificaţii neaşteptate. Lucirea îndepărtată a icebergurilor se ridica acuma deasupra apelor cu autenticitatea iluzorie a pieselor de plastic injectat din decorul studioului. Noaptea de aprilie şi moartea Titanicului se dezmembrau, crăpau, se prăbuşeau, recompunîndu-se după logica admisă acuma de mintea lui. Ca să n-o ia razna de-a binelea, trebuia să accepte că se găsea în mijlocul bazinului pentru efecte speciale, umilit de veselia sfidătoare a unei

fetişcane răsărită înaintea lui ca un trucaj ieftin.

— Am observat cum te chinuiai să oboseşti înotînd la 20 de metri de macheta Titanicului căutînd o tragedie, continuă ea. A trebuit să intru în bazin după tine ca să-mi dau seama ce se întîmplă de fapt. Este frumos şi înspăimîntător în acelaşi timp, adăugă ea, atingîndu-i obrazul cu o mînă ca o pelerină udă. Încercă disperat să se desprindă din triumful ei neaşteptat şi coroziv care-i reducea călătoriile la fantasme bolnave, la ceasuri goale pierdute în incandescenţa falsă a unui prezent imposibil. Avea dreptate într-un singur loc, hotărî el. Totul începea din bazin, lîngă machetele privite dintr-un unghi care le făcea să pară cu adevărat nave reale, cele care ardeau pe mare după ce primiseră cîteva torpile, sau Titanicul în ultima lui noapte. De la figura ei, privirile urcară spre cer regăsind constelaţiile pulsînd deasupra Atlanticului, aceleaşi care luminaseră drakkenele vikingilor, iar dacă era aşa, însemna că-i va fi greu să mai găsească drumul înapoi, se gîndi el zgribulindu-se. Nu ştia cum se făcea întoarcerea, dar, la un moment dat, se trezea urcînd greoi scara nichelată de la capătul bazinului. Privea buimăcit în urmă, gîndindu-se, pe cînd se ştergea cu prosopul din cabină, la toţi oamenii aceia întîlniţi pe mare. Dacă întoarcerea se derula brusc, sosirea lui acolo, în preajma tragediei, se petrecea într-o tranziţie lentă şi înşelătoare, cele două planuri temporale erau încă nedelimitate în mintea lui.

O privi din nou.

— Aproape că mă convinseseşi şi pe mine, zise fata zîmbind. Mai ales cînd te-ai apucat să-mi vorbeşti de orchestra care cîntă într-o veselie pe punte.

De data asta, totul a început mai tîrziu, se gîndi Manuel. A avut timp să ajungă lîngă mine şi să-şi joace rolul. Încercă să o identifice, dar întunericul nu-l prea ajuta. O figurantă, probabil. O gîsculiţă... adăugă el trist. Şi nu pot s-o las aici.

— Hai să înotăm spre mal, zise el obosit, învins. În cîteva minute are să-şi dea seama şi singură, îşi spuse. Prin ceaţa rece nu se mai vedeau nici icebergurile plutind impasibile spre Newfoundland. Nu va trebui să mai mint, voi fi prea obosit pentru asta, prea rece, adăugă el puţin surprins că-şi contempla moartea cu atîta detaşare. Se agăţă de un colac de salvare care plutea în derivă.

— Scrie chiar „Titanic” pe el, observă fata chicotind. Şi pe ăsta l-ai aruncat în bazin?

— Da, este oricum un amănunt sugestiv, pretinse el. Prima minciună, îşi zise Manuel dezgustat. Încă mai avea prilej să mintă.